

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΕΝΙΑΙΑ ΑΡΧΗ
ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΛΕΤΩΝ ΚΑΙ ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΩΝ
Τμήμα Μελετών**

ΑΝΑΡΤΗΤΕΟ ΣΤΗ «ΔΙΑΥΓΕΙΑ»

Αριθμ. πρωτ.: **7195**

Αθήνα, **01/08/2025**

Προς:

Πίνακα Αποδεκτών

Ταχ. Δ/ση: Δώρου 7-9
Τ.Κ. – Πόλη: 10432 Αθήνα
Πληροφορίες: Π. Μπαράκου, Ε. Μουτσοπούλου
Τηλέφωνο: 213 2124 741, 740
eMail: eaadhsy@eaadhsy.gr
Ιστότοπος: www.eadhsy.gr

ΘΕΜΑ: Δημοσίευση του ν. 5218/2025 (Α'125). Τροποποιήσεις διατάξεων του ν. 4412/2016 και άλλες διατάξεις δημοσίων συμβάσεων.

Σας ενημερώνουμε ότι δημοσιεύθηκε ο ν. 5218/2025 με τίτλο: “Αναμόρφωση του πλαισίου για την επαγγελματική κατάρτιση υπαλλήλων που χειρίζονται δημόσιες συμβάσεις, του πλαισίου για την προετοιμασία και την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων και την έννομη προστασία στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων, του πλαισίου εθνικών υποδομών ποιότητας και του πλαισίου ίδρυσης, επέκτασης και εκσυγχρονισμού των μεταποιητικών δραστηριοτήτων στην Περιφέρεια Αττικής και λοιπές διατάξεις”.

Με τις διατάξεις του ρυθμίζονται, μεταξύ άλλων, ζητήματα δημοσίων συμβάσεων. Ειδικότερα:

- **με τις διατάξεις του Μέρους Α (άρθρα 1 έως 8)** ρυθμίζονται ζητήματα που αφορούν στην επαγγελματική κατάρτιση και πιστοποίηση υπαλλήλων στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων,
- **με τις διατάξεις του Μέρους Β (άρθρα 9 έως 34)** ρυθμίζονται ζητήματα που αφορούν στην προετοιμασία, ανάθεση και έννομη προστασία στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων και τροποποιούνται επιμέρους διατάξεις του ν. 4412/2016.

Ως προς τις διατάξεις του Μέρους Β' επισημαίνονται τα ακόλουθα:

Ι. ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'

ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΘΕΣΗΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

Με τις διατάξεις του **άρθρου 11** επεκτείνεται το αντικειμενικό πεδίο εφαρμογής της εξαίρεσης διαδικασιών απευθείας ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων του Βιβλίου Ι και συμβάσεων του Βιβλίου ΙΙ του ν. 4412/2016 από την υποχρεωτική χρήση του Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ. για την υποβολή των προσφορών των οικονομικών φορέων.

Στην εν λόγω εξαίρεση εντάσσονται, πέραν των συμβάσεων μέχρι τις 30.000,00 ευρώ και αυτών που ανατίθενται με τις διατάξεις του άρθρου 128 του ν. 4412/2016, οι ακόλουθες περιπτώσεις απευθείας αναθέσεων:

- συμβάσεων έργων, με εκτιμώμενη αξία σύμβασης ανώτερη από τις 30.000,00 ευρώ και έως τις 60.000,00 ευρώ (άρθρα 118 και 328/ παρ. 1 εδ. β)

- συμβάσεων υπηρεσιών, οι οποίες εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των άρθρων 107 έως 110 και 318 έως 321 (κοινωνικές και άλλες ειδικές υπηρεσίες που εμπίπτουν στο απλοποιημένο καθεστώς ανάθεσης «light regime») με εκτιμώμενη αξία σύμβασης ανώτερη από τις 30.000,00 ευρώ και έως τις 60.000,00 ευρώ (άρθρα 118 και 328/ παρ. 1 εδ. β),
- συμβάσεων προμηθειών, υπηρεσιών, έργων και μελετών και τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών με εκτιμώμενη αξία σύμβασης ανώτερη από τις 30.000,00 ευρώ και έως τις 60.000,00 ευρώ που προβλέπονται στην παρ. 6 του άρθρου 118 και αφορούν στην υλοποίηση έργων ΤΠΕ με αντικείμενο την εξασφάλιση της διαλειτουργικότητας των ψηφιακών υπηρεσιών ή τον εκσυγχρονισμό των ψηφιακών εργαλείων της Κεντρικής Διοίκησης, εφόσον πληρούνται οι ειδικότερες προβλεπόμενες, στην εν λόγω παράγραφο, διαδικαστικές προϋποθέσεις (αίτημα της αναθέτουσας αρχής και έκδοση διαπιστωτικής πράξης του Υπουργού Ψηφιακής Διακυβέρνησης).

Επισημαίνεται ότι οι ανωτέρω εξαιρέσεις από την υποχρεωτική χρήση του ΕΣΗΔΗΣ, δεν αναιρούν τη δυνατότητα των αναθετουσών αρχών να κάνουν χρήση του ΕΣΗΔΗΣ, στις ως άνω κατηγορίες συμβάσεων, με τον ίδιο τρόπο που εφαρμόζαν μέχρι σήμερα.

Ιδίως δε, για τις συμβάσεις έργων εκτιμώμενης αξίας μεγαλύτερης των 30.000,00 ευρώ και έως 60.000,00 ευρώ δύναται να εφαρμόζουν τα οριζόμενα στο άρθρο 13Α της ΚΥΑ ΕΣΗΔΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΡΓΑ (Β' 2813/2021), για την ανάθεση των σχετικών συμβάσεων μέσω ΕΣΗΔΗΣ, εφόσον το κρίνουν σκόπιμο.

Με το **άρθρο 12** «Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων – Αντικατάσταση παρ. 5 άρθρου 38 ν. 4412/2016» του ως άνω νόμου, η **παρ. 5 του άρθρου 38 του ν. 4412/2016** (Α' 147), περί Κεντρικού Ηλεκτρονικού Μητρώου Δημοσίων Συμβάσεων (ΚΗΜΔΗΣ) – εξουσιοδοτικών διατάξεων, αντικαθίσταται ως εξής: «5. Για λόγους εθνικής ασφάλειας, τα στοιχεία των παρ. 3 και 4, καθώς και τα στοιχεία που ορίζονται με την απόφαση της παρ. 6, που αφορούν σε συμβάσεις που περιλαμβάνουν διαβαθμισμένες πληροφορίες σχετικές με την άμυνα της χώρας ή συμβάσεις που περιλαμβάνουν διαβαθμισμένες πληροφορίες των υπηρεσιών του Υπουργείου Εξωτερικών ή της Εθνικής Υπηρεσίας Πληροφοριών, εξαιρούνται από την καταχώριση στο ΚΗΜΔΗΣ και καταχωρίζονται σε διαβαθμισμένη βάση δεδομένων ή διαβαθμισμένο ηλεκτρονικό αρχείο, που τηρείται με μέριμνα της υπηρεσίας που συνάπτει τη σύμβαση, με την επιφύλαξη της τήρησης α) των κανονισμών ασφάλειας του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας στην περίπτωση των συμβάσεων με διαβαθμισμένες πληροφορίες, σχετικές με την άμυνα της χώρας, β) των κανονισμών ασφάλειας του Υπουργείου Εξωτερικών στην περίπτωση των συμβάσεων που περιλαμβάνουν διαβαθμισμένες πληροφορίες των υπηρεσιών του Υπουργείου Εξωτερικών και γ) του κανονισμού ασφαλείας της Εθνικής Υπηρεσίας Πληροφοριών.».

Με το **άρθρο 13**, στα **άρθρα 56 και 248 του ν. 4412/2016**, περί εκθέσεων δοκιμών, πιστοποίησης και άλλων αποδεικτικών μέσων, προστίθεται παρ. 1Α ως εξής:

«1Α. Για τους σκοπούς του παρόντος, ισοδύναμος οργανισμός αξιολόγησης της συμμόρφωσης, θεωρείται και αυτός που είναι εγκατεστημένος σε κράτος, που δεν είναι κράτος - μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, είναι διαπιστευμένος από εθνικό οργανισμό διαπίστευσης, που δεν είναι εγκατεστημένος σε κράτος-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και είναι μέλος της Ευρωπαϊκής Συνεργασίας για τη Διαπίστευση (European Accreditation Multilateral Agreement – EA MLA) ή του Διεθνούς Οργανισμού Διαπίστευσης Εργαστηρίων (International Laboratory Accreditation Cooperation - ILAC) ή της Συμφωνίας Αμοιβαίας Αναγνώρισης του Διεθνούς Φόρουμ Διαπίστευσης (International Accreditation Forum Multilateral Recognition Agreement – IAF MRA).».

Σύμφωνα με την έκθεση συνεπειών ρύθμισης, με τις εν λόγω διατάξεις «Επιδιώκεται η επίλυση ζητημάτων, τα οποία προκύπτουν κατά τη συμμετοχή στις διαδικασίες ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων στην Ελλάδα, οικονομικών φορέων που είναι εγκατεστημένοι σε τρίτα, ως προς την Ευ-

ρωπαϊκή Ένωση, κράτη, αλλά έχουν κυρώσει την πολυμερή συμφωνία του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου του 2012 για τις δημόσιες συμβάσεις ή άλλες σχετικές διμερείς ή πολυμερείς διεθνείς συμβάσεις (Agreement on Government Procurement 2012 (GPA), <https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/el/content/dimosiessymbaseis-ektos-tis-ee>). Πιο συγκεκριμένα, αποσαφηνίζεται ότι ισοδύναμος οργανισμός αξιολόγησης της συμμόρφωσης, για τους σκοπούς του άρθρου 56 του ν. 4412/2016, είναι και αυτός που είναι εγκατεστημένος σε τρίτο κράτος, είναι διαπιστευμένος από εθνικό οργανισμό διαπίστευσης που είναι εγκατεστημένος σε τρίτο κράτος και που είναι μέλος των διακρατικών συμφωνιών Πολυμερούς Συμφωνίας Ευρωπαϊκής Διαπίστευσης (European Accreditation Multilateral Agreement – EA MLA), της Διεθνούς Συνεργασίας Διαπίστευσης Εργαστηρίων (International Laboratory Accreditation Cooperation - ILAC) και της Πολυμερούς Συμφωνίας Αναγνώρισης του Φόρουμ Διεθνούς Διαπίστευσης (International Accreditation Forum Multilateral Recognition Agreement – IAF MRA)...

Με το **άρθρο 14** το **πρώτο εδάφιο της παρ. 9 του άρθρου 73** του ν. 4412/2016, περί λόγων αποκλεισμού, αντικαθίσταται και η παρ. 9, μετά από νομοτεχνικές βελτιώσεις, διαμορφώνεται ως εξής:

«9. Για τις ανάγκες των παρ. 7 και 8, με απόφαση του καθ' ύλην αρμόδιου Υπουργού συγκροτούνται οι ακόλουθες επιτροπές:

α) επιτροπή εξέτασης μέτρων αυτοκάθαρσης για δημόσιες συμβάσεις προμηθειών και υπηρεσιών, που απαρτίζεται από έναν (1) εκπρόσωπο της Ενιαίας Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ.), ως Πρόεδρο και δύο (2) εκπροσώπους της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου του Υπουργείου Ανάπτυξης, με τους αναπληρωτές τους και,

β) επιτροπή εξέτασης μέτρων αυτοκάθαρσης για δημόσιες συμβάσεις έργων, μελετών και τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, που απαρτίζεται από έναν (1) εκπρόσωπο της Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ., ως Πρόεδρο και δύο (2) εκπροσώπους της Γενικής Γραμματείας Υποδομών του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών, με τους αναπληρωτές τους. Η θητεία των μελών των επιτροπών του προηγούμενου εδαφίου είναι τριετής.

Με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης ρυθμίζονται η διαδικασία αποστολής προς τις επιτροπές του πρώτου εδαφίου του σχεδίου απόφασης της αναθέτουσας αρχής για γνωμοδότηση, οι προϋποθέσεις εξέτασης και επανεξέτασης επανορθωτικών μέτρων που ελήφθησαν και για τα οποία έχουν ήδη εκδώσει γνώμη οι επιτροπές, ειδικότερα ζητήματα οργάνωσης και 16 λειτουργίας των επιτροπών, καθώς και κάθε άλλο αναγκαίο θέμα για την εφαρμογή της παρ. 8.»

Κατόπιν τούτου, από 01.10.2025 και με την έκδοση των προβλεπόμενων Υπουργικών Αποφάσεων, συγκροτούνται δύο επιτροπές εξέτασης μέτρων αυτοκάθαρσης, μία για δημόσιες συμβάσεις προμηθειών και υπηρεσιών, και μία για δημόσιες συμβάσεις έργων, μελετών και τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών.

Τέλος, επισημαίνεται ότι σύμφωνα με το άρθρο 33 παρ. 2 του ν. 5218/2025, η γνωμοδοτική επιτροπή περί της επάρκειας των ληφθέντων, από οικονομικούς φορείς, επανορθωτικών μέτρων προς απόδειξη της αξιοπιστίας τους, που συγκροτήθηκε με την υπ' αρ. 111257/18.11.2022 απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων (ΑΔΑ: ΨΠΓΟ46ΜΤΛΡ-ΟΕ3), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, συνεχίζει να ασκεί τα καθήκοντά της μέχρι την έκδοση των ως άνω Υπουργικών Αποφάσεων της παρ. 9 του άρθρου 73 του ν. 4412/2016.

Περαιτέρω, στο **άρθρο 73 του ν. 4412/2016** προστίθεται παρ. 12 ως εξής: «12. Για δημόσιες συμβάσεις με εκτιμώμενη αξία μεγαλύτερη από δύο χιλιάδες πεντακόσια (2.500) ευρώ μέχρι και τριάντα χιλιάδες (30.000) ευρώ δεν εφαρμόζονται οι παρ. 4 και 5.»

Με τις ως άνω διατάξεις προβλέπεται ρητά ότι σε συμβάσεις με εκτιμώμενη αξία μεγαλύτερη από δύο χιλιάδες πεντακόσια (2.500) ευρώ (ήτοι πάνω από το χρηματικό όριο των συμβάσεων ήσσονος αξίας) και μέχρι τριάντα χιλιάδες (30.000) ευρώ δεν εφαρμόζονται:

α) οι δυνητικοί λόγοι αποκλεισμού της παρ. 4 του άρθρου 73 του ν. 4412/2016 και

β) η προβλεπόμενη, στην παρ. 5 του ίδιου άρθρου, παρέκκλιση από την εφαρμογή του δυνητικού λόγου αποκλεισμού που σχετίζεται με καταστάσεις οικονομικής αφερεγγυότητας του οικονομικού φορέα¹.

Συνεπώς, από 01/10/2025, οι αναθέτουσες αρχές στις ως άνω συμβάσεις δεν εφαρμόζουν τους δυνητικούς λόγους αποκλεισμού και τη σχετική παρέκκλιση, δεν τους συμπεριλαμβάνουν στα έγγραφα της σύμβασης, ήτοι στις σχετικές προσκλήσεις που αναρτούν στο ΚΗΜΔΗΣ και ελέγχουν μόνο τους υποχρεωτικούς λόγους αποκλεισμού των παρ. 1 και 2 του άρθρου 73 του ν. 4412/2016 στις περιπτώσεις αυτές.

Με το **άρθρο 15**, στο **άρθρο 80 του ν. 4412/2016**, περί αποδεικτικών μέσων, προστίθεται παρ. 12Α ως εξής:

«12Α. Τα αποδεικτικά μέσα που γίνονται αποδεκτά, κατά την παρ. 12, θεωρείται ότι ισχύουν και κατά τον χρόνο υπογραφής του Ευρωπαϊκού Ενιαίου Έγγραφου Σύμβασης (Ε.Ε.Ε.Σ.) του άρθρου 79, εκτός αν η αναθέτουσα αρχή, αυτεπαγγέλτως, ή έτερος οικονομικός φορέας που συμμετέχει στην οικεία διαδικασία ανάθεσης σύμβασης, με την άσκηση προσφυγής σύμφωνα με το Βιβλίο IV, αποδείξει ότι τα αναφερόμενα σε αυτά δεν ίσχυαν κατά τον χρόνο υπογραφής του Ε.Ε.Ε.Σ.».

Σύμφωνα με την έκθεση συνεπειών ρύθμισης «.. κρίνεται απαραίτητο, τα αποδεικτικά μέσα που γίνονται αποδεκτά κατά την παρ. 12 του άρθρου 80 του ν. 4412/2016, να θεωρείται, καταρχήν, ότι ισχύουν και κατά τον χρόνο υπογραφής του Ε.Ε.Ε.Σ. του άρθρου 79, προκειμένου να διευκολύνονται στην πράξη οι οικονομικοί φορείς από την υποβολή του Ε.Ε.Ε.Σ. και να μην παραβλάπτεται το δημόσιο συμφέρον από τη μείωση του ανταγωνισμού στο χώρο των δημοσίων συμβάσεων, όσο και από την αδυναμία προσέλευσης της συμμετοχής των μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Ωστόσο, θα πρέπει, παράλληλα, για τη διαφύλαξη της διαφάνειας, της ίσης μεταχείρισης και του δημοσίου συμφέροντος, να δίνεται η δυνατότητα στην αναθέτουσα αρχή ή σε έτερο οικονομικό φορέα, που συμμετέχει στην οικεία διαδικασία ανάθεσης σύμβασης, να αποδεικνύει ότι τα αναφερόμενα σε αυτά δεν ίσχυαν κατά τον χρόνο υπογραφής του Ε.Ε.Ε.Σ.. Η ως άνω απόδειξη μπορεί να γίνεται αυτεπαγγέλτως από την αναθέτουσα αρχή και δια της άσκησης προσφυγής σύμφωνα με το Βιβλίο IV από τον έτερο οικονομικό φορέα. Η προτεινόμενη ρύθμιση κατέστη αναγκαία σε συνέχεια της υπ' αρ. 2325/2023 απόφασης της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας».

Στην ουσία, με την εν λόγω διάταξη εισάγεται νόμιμο τεκμήριο ως προς την ισχύ των αποδεικτικών μέσων που προσκομίζει ο προσωρινός ανάδοχος στο στάδιο της κατακύρωσης, με την έννοια ότι αυτά λογίζονται ως ισχύοντα και κατά τον χρόνο υπογραφής, από τους προσφέροντες/ υποψηφίους οικονομικούς φορείς, του Ευρωπαϊκού Ενιαίου Έγγραφου Σύμβασης (Ε.Ε.Ε.Σ.).

Το ως άνω τεκμήριο ισχύος των αποδεικτικών μέσων, κατά τον χρόνο υπογραφής του ΕΕΕΣ, αποτελεί μαχητό τεκμήριο, καθώς μπορεί να αμφισβητηθεί είτε από την αναθέτουσα αρχή/ αναθέτοντα φορέα αυτεπαγγέλτως, εφόσον υπάρχουν βάσιμες αμφιβολίες, είτε από άλλους προσφέροντες/ υποψηφίους, με την άσκηση προδικαστικής προσφυγής ενώπιον της ΕΑΔΗΣΥ, σύμφωνα με τις διατάξεις του Βιβλίου IV.

Με το **άρθρο 16**, στην **παρ. 5 του άρθρου 95 του ν. 4412/2016**, περί του τρόπου σύνταξης και υποβολής οικονομικών προσφορών, επέρχονται νομοτεχνικές τροποποιήσεις, με τις οποίες παρέχεται η δυνατότητα στην αναθέτουσα αρχή να διαμορφώσει, ανάλογα με την περίπτωση, τον τρόπο σύνταξης της οικονομικής προσφοράς σε συμβάσεις προμηθειών και υπηρεσιών.

Ειδικότερα: α) στο πρώτο εδάφιο της περ. α) οι λέξεις «δίνεται ανά μονάδα» αντικαθίστανται από τις λέξεις «δίνεται, είτε ως τιμή μονάδας, είτε ως ποσοστό έκπτωσης επί της εκτιμώμενης τιμής

¹ «...εάν ο οικονομικός φορέας τελεί υπό πτώχευση ή έχει υπαχθεί σε διαδικασία ειδικής εκκαθάρισης ή τελεί υπό αναγκαστική διαχείριση από εκκαθαριστή ή από το δικαστήριο ή έχει υπαχθεί σε διαδικασία πτωχευτικού συμβιβασμού ή έχει αναστείλει τις επιχειρηματικές του δραστηριότητες ή έχει υπαχθεί σε διαδικασία εξυγίανσης και δεν τηρεί τους όρους αυτής ή εάν βρίσκεται σε οποιαδήποτε ανάλογη κατάσταση που προκύπτει από παρόμοια διαδικασία, προβλεπόμενη σε εθνικές διατάξεις νόμου»

μονάδας ή της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης», β) η περ. β) καταργείται και μετά από νομοτεχνικές βελτιώσεις η παρ. 5 διαμορφώνεται ως εξής:

«5. Στις διαδικασίες ανάθεσης δημόσιας σύμβασης προμήθειας αγαθών και παροχής γενικών υπηρεσιών, ισχύουν επιπλέον τα ακόλουθα:

α) η τιμή του προς προμήθεια αγαθού ή της παρεχόμενης υπηρεσίας δίνεται, είτε ως τιμή μονάδας, είτε ως ποσοστό έκπτωσης επί της εκτιμώμενης τιμής μονάδας ή της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης, όπως καθορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης. Στην τιμή περιλαμβάνονται οι υπέρ τρίτων κρατήσεις, καθώς και κάθε άλλη επιβάρυνση, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, μη συμπεριλαμβανομένου του Φόρου Προστιθέμενης Αξίας, για παράδοση του υλικού ή της παρεχόμενης υπηρεσίας στον τόπο και με τον τρόπο που προβλέπεται στα έγγραφα της σύμβασης.

β) [Καταργείται].».

Με το **άρθρο 17**, περί κατακύρωσης σύναψης σύμβασης, τα εδάφια δεύτερο και τρίτο καταργούνται και η παρ. 1 διαμορφώνεται ως εξής: «1. Στην απόφαση κατακύρωσης αναφέρονται υποχρεωτικά οι προθεσμίες για την αναστολή της σύναψης της σύμβασης, σύμφωνα με τα άρθρα 360 έως 372.».

Περαιτέρω, στην **παρ. 1 του άρθρου 316**, το δεύτερο εδάφιο καταργείται και η παρ. 1 διαμορφώνεται ως εξής: «1. Στην απόφαση κατακύρωσης αναφέρονται υποχρεωτικά οι προθεσμίες για την αναστολή της σύναψης της σύμβασης, σύμφωνα με τα άρθρα 360 έως 372.».

Με τις ως άνω τροποποιήσεις, καταργούνται οι προβλέψεις των διατάξεων των εν λόγω άρθρων, όπως ίσχυαν, οι οποίες παρείχαν τη δυνατότητα στις αναθέτουσες αρχές/ αναθέτοντες φορείς όπως, κατά το στάδιο της κατακύρωσης, κατακυρώνουν μικρότερες ή μεγαλύτερες ποσότητες αγαθών ή υπηρεσιών σε ποσοστό έως 20%, σε σχέση με αυτές που αναφέρονται ρητά στα έγγραφα της σύμβασης.

Κατά συνέπεια, σε συνέχεια όλων των ως άνω ρυθμίσεων, οι αναθέτουσες αρχές οφείλουν να προσαρμόσουν, αντίστοιχα, τους σχετικούς όρους των τευχών διακηρύξεων έργων και μελετών, καθώς και των υποδειγμάτων Διακηρύξεων προμηθειών και υπηρεσιών, μέχρι αυτά να επικαιροποιηθούν από την Αρχή.

Με το **άρθρο 18** τροποποιείται η περ. ιστ) παρ. 3 άρθρου 76 του ν. 4727/2020 (Α'184), και συγκεκριμένα οι λέξεις «περιλήψεις διακηρύξεων» αντικαθίστανται από τη λέξη «διακηρύξεις» και η περ. ιστ) διαμορφώνεται ως εξής:

«(ιστ) **διακηρύξεις**, αποφάσεις και πράξεις κατακύρωσης και ανάθεσης δημόσιων συμβάσεων έργων, προμηθειών, υπηρεσιών και μελετών του Δημοσίου, των Ν.Π.Δ.Δ., φορέων του ευρύτερου δημόσιου τομέα και φορέων των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού».

Σε συνέχεια της ως άνω τροποποίησης, σε συνδυασμό με τις διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 80 του ν. 5218/2025, για τις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων που εκκινούν, σύμφωνα με τα άρθρα 61, 120, 290 και 330 του ν. 4412/2025 (ΒΙΒΛΙΟ Ι και ΙΙ), από 01/10/2025, θα αναρτώνται στη ΔΙΑΥΓΕΙΑ οι διακηρύξεις, οι οποίες έχουν αναρτηθεί στο ΚΗΜΔΗΣ, ήτοι το αναλυτικό τεύχος αυτών και όχι οι περιλήψεις τους.

Με το **άρθρο 19, προστίθεται άρθρο 202Α στον ν. 4412/2016**, ως εξής:

«Άρθρο 202Α

Κυρώσεις ήσσονος αξίας

«Κυρώσεις των άρθρων 206, 207, 208, 213, 218, 219 και 220, συνολικού ύψους που δεν ξεπερνά τις δύο εκατοστιαίες μονάδες (2%), επί της αξίας της σύμβασης στο πλαίσιο της οποίας επιβλήθηκαν για την πλημμελή εκτέλεση απαίτησης σε οικονομικό φορέα δεν θεωρούνται σοβαρή πλημμέλεια για την εφαρμογή της περ. στ) της παρ. 4 του άρθρου 73, εφόσον ο οικονομικός φορέας έχει εξοφλήσει το σύνολο του ποσού στην αναθέτουσα αρχή, εκτός αν η αναθέτουσα αρχή κρίνει διαφορετικά.

Η παράλειψη της δήλωσης των παραπάνω κυρώσεων στο Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης δεν λαμβάνεται υπόψη για την εφαρμογή της περ. ζ) του άρθρου 73, εκτός αν ζητηθεί η συμπερίληψή τους από την αναθέτουσα αρχή ή τον αναθέτοντα φορέα.

Για τον υπολογισμό των δύο εκατοστιαίων μονάδων (2%) του πρώτου εδαφίου δεν υπολογίζονται οι κυρώσεις για τις οποίες τα επανορθωτικά μέτρα που έλαβαν οι οικονομικοί φορείς έχουν κριθεί επαρκή από την αρμόδια Επιτροπή της παρ. 9 του άρθρου 73.»

Σύμφωνα με το άρθρο 33 παρ. 3 του ν. 5218/2025, οι διατάξεις του άρθρου 19 εφαρμόζονται και σε διαδικασίες ανάθεσης σύμβασης που έχουν εκκινήσει πριν από την έναρξη ισχύος του ν. 5218/2035, με την προϋπόθεση ότι, για αυτές, δεν έχει εκδοθεί και κοινοποιηθεί στους υποψήφιους αναδόχους ατομική διοικητική πράξη αξιολόγησης δικαιολογητικών συμμετοχής, προσφορών ή κατακύρωσης.

II. ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄

ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΝΟΜΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

Με το άρθρο 20, επέρχονται οι ακόλουθες τροποποιήσεις σε διατάξεις του ν. 4412/2016 :

- Με την παρ. 1 του εν λόγω άρθρου καταργείται το τελευταίο εδάφιο της περ. (α) της παρ. 1 του άρθρου 347 και πλέον δεν υφίσταται υποχρέωση διαβίβασης στην Αρχή, για ενημέρωσή της, πίνακα με τον προγραμματισμό των αναγκών των αρμοδίων οργάνων του Κράτους και της τοπικής αυτοδιοίκησης σχετικά με την εκτέλεση έργων, τη μίσθωση υπηρεσιών και την προμήθεια αγαθών για το επόμενο έτος.

- Με την παρ. 2 του ως άνω άρθρου τροποποιείται η προθεσμία χορήγησης σύμφωνης γνώμης της Αρχής στις αποφάσεις των αναθετουσών αρχών, που αφορούν στην προσφυγή στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης για την ανάθεση των δημόσιων συμβάσεων, σύμφωνα με την περ. β΄ της παρ. 2 του άρθρου 26 και τα άρθρα 32 και 269 του ν. 4412/2016, εξαιρουμένων των περιπτώσεων ανωτέρας βίας και εφόσον οι συμβάσεις αυτές εμπίπτουν, λόγω της εκτιμώμενης αξίας τους, στο πεδίο εφαρμογής των Οδηγιών 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ και πλέον αντικαθίσταται η υποπερ. γδ) της περ. γ) της παρ. 2 του άρθρου 347 του ν. 4412/2016, ως εξής : (α) στο δεύτερο εδάφιο οι λέξεις «είκοσι (20) εργάσιμων ημερών» αντικαθίστανται από τις λέξεις «**δέκα (10) εργάσιμων ημερών**» και (β) στο τέταρτο εδάφιο οι λέξεις «δεκαπέντε (15) επιπλέον εργάσιμες ημέρες» αντικαθίστανται από τις λέξεις «**πέντε (5) επιπλέον εργάσιμες ημέρες**».

Συνεπώς η διάταξη της υποπερ. γδ) της περ. γ) της παρ. 2 του 347 του ν. 4412/2016 διαμορφώνεται ως εξής : «γδ) Οι αποφάσεις των αναθετουσών αρχών, που αφορούν στην προσφυγή στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης για την ανάθεση των δημόσιων συμβάσεων, σύμφωνα με την περ. β΄ της παρ. 2 του άρθρου 26 και τα άρθρα 32 και 269 του παρόντος, εξαιρουμένων των περιπτώσεων ανωτέρας βίας, εκδίδονται μετά από σύμφωνη γνώμη της Αρχής, εφόσον οι συμβάσεις

αυτές εμπίπτουν, λόγω της εκτιμώμενης αξίας τους, στο πεδίο εφαρμογής των Οδηγιών 2014/24/ΕΚ και 2014/25/ΕΚ, οι οποίες ενσωματώθηκαν στην ελληνική έννομη τάξη με τον παρόντα νόμο. Η εν λόγω αρμοδιότητα ασκείται μέσα σε προθεσμία δέκα (10) εργασίμων ημερών από την περιέλευση του σχεδίου απόφασης στην Αρχή, συνοδευόμενου από όλα τα στοιχεία στα οποία θεμελιώνεται, κατά περίπτωση, η προσφυγή στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης, με μέριμνα της αναθέτουσας αρχής. Μετά την άπρακτη παρέλευση της ως άνω προθεσμίας οι σχετικές αποφάσεις μπορούν να εκδοθούν και χωρίς τη γνώμη της Αρχής. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις και ιδίως λόγω της πολυπλοκότητας της υπό ανάθεση σύμβασης, η Αρχή δύναται με απόφασή της, η οποία κοινοποιείται στην αιτούσα αναθέτουσα αρχή, να παρατείνει άπαξ την ως άνω προθεσμία για πέντε (5) επιπλέον εργάσιμες ημέρες. Οι αποφάσεις των αναθετουσών αρχών που αφορούν προσφυγή στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης για την ανάθεση των δημοσίων συμβάσεων, σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 25 του π.δ. 59/2007 (Α' 63) και τα άρθρα 24 και 25 του π.δ. 60/2007 (Α' 64) οι οποίες, από την έναρξη ισχύος του ν. 4013/2011 (Α' 204) και μέχρι την 31η.12.2012 εκδόθηκαν χωρίς να έχουν υποβληθεί ή πριν να υποβληθούν στην Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων για παροχή σύμφωνης γνώμης, σύμφωνα με την υποπερ. δδ' της περ. γ' της παρ. 2 του άρθρου 2 του ν. 4013/2011 δεν άσχουν ακυρότητας εξ αυτού του λόγου και παράγουν όλα τα έννομα αποτελέσματά τους.»

Σημειώνεται ότι η έναρξη ισχύος των ως άνω τροποποιήσεων του άρθρου 347 του ν. 4412/2016 εκκινεί, σύμφωνα με το άρθρο 80 του ν. 5218/2025, από 1^η/10/2025. Συνεπώς, οι νέες συντετμημένες προθεσμίες εφαρμόζονται στα αιτήματα διαπραγμάτευσης των αναθετουσών αρχών/αναθετόντων φορέων που υποβάλλονται από 01/10/2025 και εφεξής.

Με το άρθρο 23, αφενός επέρχονται νομοτεχνικές βελτιώσεις στο άρθρο 361, και διαγράφεται η φράση του δευτέρου εδαφίου της περ. (γ) της παρ. 1, ήτοι «Ειδικά για την άσκηση προσφυγής κατά προκήρυξης, η πλήρης γνώση αυτής τεκμαίρεται μετά την πάροδο δεκαπέντε (15) ημερών από τη δημοσίευση στο ΚΗΜΔΗΣ», αφετέρου προστίθεται παρ. 1Α στο άρθρο 361, σύμφωνα με την οποία «η άσκηση προδικαστικής προσφυγής κατά διακήρυξης διαγωνισμού επιτρέπεται μέχρι και δεκαπέντε (15) ημέρες από τη δημοσίευσή της στο ΚΗΜΔΗΣ. Η ως άνω προθεσμία ισχύει και για κάθε τροποποίηση της διακήρυξης διαγωνισμού.»

Με το άρθρο 24, επέρχονται νομοτεχνικές βελτιώσεις στην παρ. 1 του άρθρου 362 του ν. 4412/2016 (Α' 147), περί άσκησης προσφυγής και άσκησης παρέμβασης, και προστίθενται νέα εδάφια, με τα οποία προβλέπεται η αναστολή των προθεσμιών άσκησης προδικαστικής προσφυγής σε περίπτωση τεχνικής αδυναμίας λειτουργίας του ΕΣΗΔΗΣ, η οποία ανακοινώνεται και πιστοποιείται εκ των προτέρων, για τις δημόσιες συμβάσεις προμηθειών και υπηρεσιών από τη Διεύθυνση Διαχείρισης, Ανάπτυξης και Υποστήριξης του ΕΣΗΔΗΣ του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης και για τις δημόσιες συμβάσεις έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, από τη Γενική Γραμματεία Υποδομών του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών, για το αντίστοιχο χρονικό διάστημα. Σε περίπτωση αιφνίδιας τεχνικής αδυναμίας του ΕΣΗΔΗΣ η προσφυγή κατατίθεται στην ΕΑΔΗΣΥ με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, η δε τεχνική αδυναμία πιστοποιείται εκ των υστέρων.

Επίσης, με το εν λόγω άρθρο ρυθμίζονται και τα σχετικά ζητήματα αναφορικά με τον περιορισμό της έκτασης των σελίδων της προδικαστικής προσφυγής, η οποία δεν μπορεί να υπερβαίνει τις είκοσι πέντε (25) σελίδες. Υπέρβαση του ορίου των σελίδων δικαιολογείται μόνο σε εξαιρετικές περιστάσεις, όπως ιδίως, αν με την προσφυγή αμφισβητείται η πλήρωση πλήθους τεχνικών προδιαγραφών. Το Κλιμάκιο εξέτασης της προσφυγής μπορεί να ζητήσει, με πράξη του Προέδρου του, τον περιορισμό της αδικαιολόγητης έκτασής της. Αν ο προσφεύγων δεν συμμορφωθεί με την πράξη του προηγούμενου εδαφίου, καταβάλλει παράβολο ίσο προς το διπλάσιο του παραβόλου που προβλέπεται για την άσκηση της προσφυγής.

Με το άρθρο 25, προστίθεται, στο άρθρο 363 ν. 4412/2016, παρ. 7, σύμφωνα με την οποία «Αν το δικαστήριο ακυρώσει απόφαση της ΕΑΔΗΣΥ και αναπέμψει την υπόθεση σε αυτήν για νέα κρίση, αν το παράβολο είχε επιστραφεί, κατατίθεται νέο ισόποσο παράβολο εντός τριών (3) ημερών από την κοινοποίηση στον προσφεύγοντα της πράξης περί ορισμού ημέρας εξέτασης της προδικαστικής προσφυγής και Εισηγητή. Αν το δικαστήριο ακυρώσει απόφαση της ΕΑΔΗΣΥ χωρίς να αναπέμψει την υπόθεση στην Αρχή για νέα κρίση, αποφαινεται το ίδιο και για την τύχη του καταβληθέντος για την προδικαστική προσφυγή και μη επιστραφέντος παραβόλου. Στην περίπτωση αυτή, αν το δικαστήριο παραλείψει να περιλάβει στην απόφασή του διάταξη για την τύχη του παραβόλου της προδικαστικής προσφυγής, του οποίου είχε διαταχθεί η κατάπτωση, αυτό επιστρέφεται από την ΕΑΔΗΣΥ, μετά από αίτηση του ενδιαφερομένου».

Με το άρθρο 26, επέρχονται νομοτεχνικές βελτιώσεις στην παρ. 1 του άρθρου 364 του ν. 4412/2016 (Α' 147), περί του ανασταλτικού αποτελέσματος, και συγκεκριμένα :

- α) στο πρώτο εδάφιο, οι λέξεις «της ΑΕΠΠ μετά από άσκηση προσφυγής, σύμφωνα με το άρθρο 368» αντικαθίστανται από τις λέξεις «του οικείου Κλιμακίου της ΕΑΔΗΣΥ, μετά από άσκηση προσφυγής σύμφωνα με το Μέρος Β', περί προδικαστικής προσφυγής για την κήρυξη ακυρότητας της σύμβασης, εκτός εάν η ΕΑΔΗΣΥ, κατά τη διαδικασία χορήγησης προσωρινών μέτρων, σύμφωνα με το άρθρο 366, αποφανθεί διαφορετικά»,

- β) στο δεύτερο εδάφιο, οι λέξεις «παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 366» αντικαθίστανται από τις λέξεις «του άρθρου 366» και πλέον η παρ. 1 διαμορφώνεται ως εξής :

«1. Η προθεσμία για την άσκηση της προδικαστικής προσφυγής και η άσκησή της κωλύουν τη σύναψη της σύμβασης επί ποινή ακυρότητας, η οποία διαπιστώνεται με απόφαση του οικείου Κλιμακίου της ΕΑΔΗΣΥ, μετά από άσκηση προσφυγής σύμφωνα με το Μέρος Β', περί προδικαστικής προσφυγής για την κήρυξη ακυρότητας της σύμβασης, εκτός εάν η ΕΑΔΗΣΥ, κατά τη διαδικασία χορήγησης προσωρινών μέτρων, σύμφωνα με το άρθρο 366, αποφανθεί διαφορετικά. Κατά τα λοιπά η άσκηση της προδικαστικής προσφυγής δεν κωλύει την πρόοδο της διαγωνιστικής διαδικασίας, με την επιφύλαξη του άρθρου 366.»

Με το άρθρο 27, επέρχονται οι ακόλουθες τροποποιήσεις :

- με την παρ. 1 του άρθρου 366 περιορίζεται η δικαιολογητική βάση για την χορήγηση από το οικείο Κλιμάκιο αναστολής εκτέλεσης της προσβαλλόμενης πράξης μόνο στην περίπτωση που συντρέχουν εξαιρετικά επείγουσες περιστάσεις. Κατόπιν αυτού, η παρ. 1 διαμορφώνεται ως εξής :
«1. Το Κλιμάκιο της ΕΑΔΗΣΥ, ενώπιον του οποίου εκκρεμεί η εξέταση της προσφυγής, ύστερα από αίτημα του προσφεύγοντος που περιλαμβάνεται στην προσφυγή ή και αυτεπαγγέλτως και μετά από κλήση της αναθέτουσας αρχής προ τριών (3) ημερών τουλάχιστον, εκδίδει συνοπτικά αιτιολογημένη απόφαση αναστολής εκτέλεσης της προσβαλλόμενης πράξης, μόνον εφόσον συντρέχουν εξαιρετικά επείγουσες περιστάσεις. Με την απόφαση αναστολής η ΕΑΔΗΣΥ μπορεί να ορίσει και τα κατάλληλα μέτρα, έως ότου αποφανθεί για την προσφυγή και, πάντως, εντός της αποκλειστικής προθεσμίας που ορίζεται στην παρ. 1 του άρθρου 367 για την έκδοση της απόφασής της.»

- προστίθεται παρ. 4 στο άρθρο 366, σύμφωνα με το οποίο, με την απόφαση του Κλιμακίου περί αναστολής εκτέλεσης της προσβαλλόμενης με την προδικαστική προσφυγή πράξης της αναθέτουσας αρχής, μπορεί να διατάσσεται και η άρση της απαγόρευσης σύναψης της σύμβασης. Λόγο άρσης της απαγόρευσης αυτής συνιστά ιδίως το προδήλως απαράδεκτο ή το προδήλως αβάσιμο της προδικαστικής προσφυγής, περί του οποίου αρκεί απλή μνεία.

Σύμφωνα με την έκθεση συνεπειών ρυθμίσεων του άρθρου 27, «η υποχρέωση έκδοσης απόφασης επί μέτρων προσωρινής προστασίας προβλέφθηκε στο άρθρο 137 του ν. 4782/2021 που τρο-

ποποίησε την παρ. 1 του άρθρου 366 του ν. 4412/2016. Η πρόβλεψη αυτή, όμως, στην πλειοψηφία των περιπτώσεων, βάσει του ρητά προβλεφθέντος αυτοδίκαιου ανασταλτικού χαρακτήρα της άσκησης της προσφυγής ως προς τη σύναψη της σύμβασης στο άρθρο 364 του ν. 4412/2016, οδηγεί σε κατασπατάληση ανθρώπινων πόρων, χωρίς στην πραγματικότητα να υφίσταται αντικείμενο έκδοσης απόφασης για προσωρινή προστασία. Με την προτεινόμενη ρύθμιση της παρ. 1 καθίσταται εκ νέου μη υποχρεωτική η έκδοση απόφασης προσωρινών μέτρων με επαναφορά στο αρχικό καθεστώς που ίσχυε προ του ν. 4782/2021. Αποφάσεις προσωρινών μέτρων θα εκδίδονται μόνο σε περιπτώσεις που απαιτείται πράγματι παροχή προσωρινής προστασίας, δηλαδή σε περίπτωση που η προσφυγή στρέφεται: α) κατά όρων διακήρυξης, β) κατά απόφασης βαθμολόγησης/συγκριτικής αξιολόγησης προσφορών, διότι εφόσον η αναθέτουσα αρχή αποσφραγίσει τις οικονομικές προσφορές, υφίσταται κίνδυνος ματαίωσης του διαγωνισμού και γ) κατά απόφασης σε διαδικασία που εξαιρείται του αυτόματου ανασταλτικού αποτελέσματος της σύναψης της σύμβασης. Σε κάθε περίπτωση διευκρινίζεται ότι διατηρείται η δυνατότητα αυτεπάγγελτης έκδοσης των συνοπτικά αιτιολογημένων αποφάσεων αναστολής εκτέλεσης της προσβαλλόμενης πράξης από Κλιμάκια της Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ. Η αυτοδίκαιη αναστολή υπογραφής της σύμβασης σε περίπτωση άσκησης προδήλως απαράδεκτης ή προδήλως αβάσιμης προδικαστικής προσφυγής, προκαλεί αδικαιολόγητη καθυστέρηση ως προς την 98 ολοκλήρωση των διαγωνιστικών διαδικασιών. Το δημόσιο συμφέρον ικανοποιείται με την προτεινόμενη ρύθμιση της παρ. 2, με την οποία προστίθεται παρ. 4 στο άρθρο 366 του ν. 4412/2016, ώστε να είναι δυνατή η άρση της απαγόρευσης σύναψης της σύμβασης, ιδίως, όταν συντρέχει προδήλως απαράδεκτο ή προδήλως αβάσιμο της προδικαστικής προσφυγής, περί του οποίου αρκεί απλή μνεία.»

Με το άρθρο 28 προστίθεται παρ. 6 στο άρθρο 367, ως εξής: «6. Η απόφαση του Κλιμακίου ή του Εκτελεστικού Συμβουλίου της ΕΑΔΗΣΥ μπορεί να διορθωθεί, μετά από αίτηση του ενδιαφερομένου ή αυτεπαγγέλτως, αν κατά τη σύνταξη και την έκδοση αυτής παρεισέφρησαν λάθη, γραφικά ή λογιστικά, ή προφανείς ανακρίβειες.»

Με το άρθρο 29, προστίθεται νέο άρθρο 367Α, σύμφωνα με το οποίο οι προθεσμίες των άρθρων 365, 366 και 367 του ν. 4412/2016 για την εξέταση των προδικαστικών προσφυγών και την έκδοση της απόφασης της ΕΑΔΗΣΥ, αναστέλλονται κατά το διάστημα από τις 5 μέχρι και τις 20 Αυγούστου και ρυθμίζονται σχετικά με την αναστολή ζητήματα. Κατά το χρονικό διάστημα της αναστολής, οι προδικαστικές προσφυγές, τα αιτήματα αναστολής της διαγωνιστικής διαδικασίας και τα αιτήματα λήψης προσωρινών μέτρων που αφορούν κατεπείγουσες περιπτώσεις διαγωνιστικών διαδικασιών για λόγους δημοσίου συμφέροντος ή διαγωνιστικές διαδικασίες συναπτόμενες με έργα, υπηρεσίες ή προμήθειες, τα οποία χρηματοδοτούνται, εν όλω ή εν μέρει, από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, εξετάζονται από Κλιμάκια Διακοπών της ΕΑΔΗΣΥ, τα οποία ορίζονται με απόφαση του Εκτελεστικού Συμβουλίου της, εντός των προθεσμιών των άρθρων 365, 366 και 367.

Σημειώνεται ότι, οι ρυθμίσεις των άρθρων 23 – 29 του ν. 5218/2025 ισχύουν από τη δημοσίευση του νόμου, ήτοι από 14/07/2025 και συνεπώς, οι αναθέτουσες αρχές/αναθέτοντες φορείς υποχρεούνται να επικαιροποιούν τις διακηρύξεις των διαδικασιών οι οποίες εκκινούν, σύμφωνα με τα άρθρα 61, 120, 290 και 330 του ν. 4412/2016 (ΒΙΒΛΙΟ Ι και ΙΙ), μετά την ως άνω ημερομηνία.

Με το άρθρο 30, επέρχονται, στην παρ. 4 του άρθρου 372, οι ακόλουθες τροποποιήσεις:

α) μετά από τις λέξεις «ασκήσει αυτή την αίτηση,» προστίθενται οι λέξεις «για να προσκομίσει τον φάκελο της υπόθεσης και τις απόψεις της, καθώς»,

β) προστίθεται νέο, πέμπτο, εδάφιο ως εξής : «Σε περίπτωση άσκησης της αίτησης από την αναθέτουσα αρχή, αυτή διαβιβάζει στο αρμόδιο δικαστήριο τον φάκελο, η δε αιτιολογία της προ-

σβαλλόμενης απόφασης της ΕΑΔΗΣΥ επέχει θέση απόψεων αυτής επί των λόγων ακύρωσης, οι οποίες μπορούν να συμπληρωθούν με υπόμνημα.»

γ) στο έβδομο εδάφιο, οι λέξεις «των παθητικώς νομιμοποιούμενων» αντικαθίστανται από τις λέξεις «της αναθέτουσας αρχής» και πλέον η παρ. 4 διαμορφώνεται ως εξής :

«4. Η αίτηση ασκείται εντός δέκα (10) ημερών από την κοινοποίηση ή την πλήρη γνώση της απόφασης της ΕΑΔΗΣΥ ή από την παρέλευση της προθεσμίας για την έκδοση απόφασης, σύμφωνα με όσα ορίζονται στην παρ. 1 του άρθρου 367 περί διαδικασίας λήψης απόφασης και συνεπειών των αποφάσεων της ΕΑΔΗΣΥ. Η δικάσιμος για την εκδίκαση της αίτησης ακύρωσης δεν πρέπει να απέχει πέραν των εξήντα (60) ημερών από την κατάθεση του δικογράφου. Ο Πρόεδρος του αρμοδίου Τμήματος ορίζει με πράξη του τον εισηγητή, καθώς και την ημέρα και την ώρα εκδίκασης της αίτησης. Αντίγραφο της αίτησης με κλήση κοινοποιείται με τη φροντίδα του αιτούντος προς την ΕΑΔΗΣΥ, προς την αναθέτουσα αρχή, αν δεν έχει ασκήσει αυτή την αίτηση, **για να προσκομίσει τον φάκελο της υπόθεσης και τις απόψεις της, καθώς και προς κάθε τρίτο ενδιαφερόμενο, την κλήτευση του οποίου διατάσσει με πράξη του ο Πρόεδρος ή ο προεδρεύων του αρμοδίου Δικαστηρίου ή Τμήματος, έως την επόμενη ημέρα από την κατάθεση της αίτησης. Σε περίπτωση άσκησης της αίτησης από την αναθέτουσα αρχή, αυτή διαβιβάζεται στο αρμόδιο δικαστήριο τον φάκελο, η δε αιτιολογία της προσβαλλόμενης απόφασης της ΕΑΔΗΣΥ επέχει θέση απόψεων αυτής επί των λόγων ακύρωσης, οι οποίες μπορούν να συμπληρωθούν με υπόμνημα.** Ο αιτών υποχρεούται επί ποινή απαραδέκτου του ενδίκου βοηθήματος να προβεί στις παραπάνω κοινοποιήσεις εντός αποκλειστικής προθεσμίας δύο (2) ημερών από την έκδοση και την παραλαβή της ως άνω πράξης του Δικαστηρίου. Εντός αποκλειστικής προθεσμίας δέκα (10) ημερών από την ως άνω κοινοποίηση της αίτησης κατατίθεται η παρέμβαση και διαβιβάζονται ο φάκελος και οι απόψεις της αναθέτουσας αρχής. Εντός της ίδιας προθεσμίας κατατίθενται στο Δικαστήριο και τα στοιχεία που υποστηρίζουν τους ισχυρισμούς των διαδίκων. Επιπρόσθετα, η παρέμβαση κοινοποιείται με επιμέλεια του παρεμβαίνοντος στα λοιπά μέρη της δίκης εντός δύο (2) ημερών από την κατάθεσή της, αλλιώς λογίζεται ως απaráδεκτη. Το διατακτικό της δικαστικής απόφασης εκδίδεται εντός δεκαπέντε (15) ημερών από τη συζήτηση της αίτησης της παρ. 1 ή από την προθεσμία για την υποβολή υπομνημάτων.»

- Επέρχονται νομοτεχνικές βελτιώσεις στην παρ. 5 του άρθρου 372 και αύξηση του ύψους του παραβόλου της αίτησης ακύρωσης κατά των αποφάσεων της Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ. και συγκεκριμένα «...το ύψος του οποίου ανέρχεται σε ποσοστό μηδέν κόμμα πέντε τοις εκατό (0,5%) της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης, το οποίο δεν μπορεί να είναι κατώτερο από χίλια πεντακόσια (1.500) ευρώ και ανώτερο από τριάντα χιλιάδες (30.000) ευρώ.»

- στο έβδομο εδάφιο της παρ. 5 μετά από τις λέξεις «Το Δικαστήριο,» προστίθενται οι λέξεις «αυτεπαγγέλτως ή μετά από αίτημα της αναθέτουσας αρχής,» και το εδάφιο διαμορφώνεται ως εξής : «Το Δικαστήριο, αυτεπαγγέλτως ή μετά από αίτημα της αναθέτουσας αρχής, εκτιμώντας τις περιστάσεις, μπορεί να διατάξει την απόδοση του παραβόλου, ακόμα και αν απορρίπτεται η αίτηση ακύρωσης.»

- στο όγδοο εδάφιο της παρ. 5 οι λέξεις «και εφόσον υπάρξει σχετικό αίτημα της διαδίκου αναθέτουσας αρχής ή αναθέτοντος φορέα,» αντικαθίστανται από τις λέξεις «το Δικαστήριο»,

- στο όγδοο εδάφιο της παρ. 5 οι λέξεις «της αξίας της σύμβασης, εφόσον αυτή είναι δυνατόν να προϋπολογισθεί, περιλαμβανομένου του ΦΠΑ,» αντικαθίστανται από τις λέξεις «της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης,» και κατόπιν νομοτεχνικών βελτιώσεων η παρ. 5 διαμορφώνεται ως εξής:

«5. Για την άσκηση της αίτησης οι οικονομικοί φορείς καταβάλλουν παράβολο, το ύψος του οποίου ανέρχεται σε ποσοστό **μηδέν κόμμα πέντε τοις εκατό (0,5%) της εκτιμώμενης αξίας της σύμ-**

βασης, το οποίο δεν μπορεί να είναι κατώτερο από χίλια πεντακόσια (1.500) ευρώ και ανώτερο από τριάντα χιλιάδες (30.000) ευρώ. Το ήμισυ του ποσού του παραβόλου καταβάλλεται κατά την κατάθεση της αίτησης και, αν η αίτηση απορριφθεί, ο αιτών καταδικάζεται στην καταβολή του υπολοίπου με την απόφαση του Δικαστηρίου. Το παράβολο εκδίδεται υπέρ του Ταμείου Χρηματοδοτήσεως Δικαστικών Κτηρίων (ΤΑ.Χ.ΔΙ.Κ.) και υπέρ του Δημοσίου, σε ποσοστό εξήντα τοις εκατό (60%) και σαράντα τοις εκατό (40%) του συνολικού ύψους αντιστοίχως, το οποίο καταμερίζεται σε δύο αντίστοιχους Κ.Α.Ε.. Σε περίπτωση άσκησης αίτησης εκ μέρους αναθέτουσας αρχής, ισχύουν οι γενικές διατάξεις, ανάλογα με τη φύση της αναθέτουσας αρχής. Σε περίπτωση ολικής ή μερικής αποδοχής της αίτησης, το Δικαστήριο διατάσσει την απόδοση του παραβόλου στον αιτούντα. Σε περίπτωση ακύρωσης απόφασης της Ενιαίας Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων, που είχε απορρίψει προσφυγή, το Δικαστήριο διατάσσει την επιστροφή του παραβόλου που προσκομίστηκε στο πλαίσιο της προσφυγής. **Το Δικαστήριο**, αυτεπαγγέλτως ή μετά από αίτημα της αναθέτουσας αρχής, εκτιμώντας τις περιστάσεις, μπορεί να διατάξει την απόδοση του παραβόλου, ακόμα και αν απορρίπτεται η αίτηση ακύρωσης. Επί προφανώς απαράδεκτης ή αβάσιμης αίτησης, το Δικαστήριο μπορεί να απαγγείλει τον πολλαπλασιασμό του συνολικού παραβόλου στο προσήκον μέτρο και έως του δύο τοις εκατό (2%) της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης, συνεκτιμώντας τη ζημία για το γενικό συμφέρον από την καθυστερημένη ανάθεση της σύμβασης. Κατά τα λοιπά, εφαρμόζεται το άρθρο 36 του π.δ. 18/1989 (Α' 8).»»

Με το **άρθρο 31** επέρχονται τροποποιήσεις στην **παρ.1 του άρθρου 377 του ν. 4412/2016** και κατ' ουσίαν η υποχρέωση δημοσίευσης στον τοπικό και περιφερειακό τύπο, ως ίσχυε μεταβατικά μέχρι και 31/12/2025, παρατείνεται επ' αόριστον, χωρίς να προβλέπονται, πλέον, μεταβατικές διατάξεις, σε συνέχεια της ως άνω κατάργησής τους με τις διατάξεις του άρθρου 34 (βλ. κατωτέρω).

Τέλος, με το **άρθρο 34 «Καταργούμενες διατάξεις Μέρους Β'»** του ως αν νόμου, από την έναρξη ισχύος του καταργούνται:

- α) η παρ. 7 του άρθρου 221 του ν. 4412/2016 (Α' 147), περί οργάνων διενέργειας διαδικασιών ανάθεσης και εκτέλεσης δημοσίων συμβάσεων,
- β) το άρθρο 344 του ν. 4412/2016, περί κατάρτισης και πιστοποίησης προσωπικού αναθετουσών αρχών και αναθετόντων φορέων,
- γ) η παρ. 35 του άρθρου 377 του ν. 4412/2016, περί καταργούμενων διατάξεων,
- δ) η παρ. 12 του άρθρου 379 του ν. 4412/2016, περί έναρξης ισχύος του νόμου αυτού.

Ειδικότερα, με τις περιπτώσεις γ και δ, από το άρθρο 377 του ν. 4412/2016 καταργούνται οι καταργητικές διατάξεις ως προς τις δημοσιεύσεις περιλήψεων διακηρύξεων στον τοπικό και περιφερειακό τύπο.

Ιδιαίτερα επισημαίνεται η κατάργηση της περ. 35 της παρ. 2 του άρθρου 377, στην οποία προβλέπεται η κατάργηση των δημοσιεύσεων περιλήψεων διακηρύξεων δημοσίων συμβάσεων του ν. 3548/2007. Συνεπώς η υποχρέωση δημοσίευσης περίληψης Διακηρύξεων στον τοπικό και περιφερειακό τύπο εξακολουθεί να παραμένει σε ισχύ.

Περαιτέρω, καταργούνται οι μεταβατικές διατάξεις, με τις οποίες διατηρούνται, μέχρι και την 31η Δεκεμβρίου 2025, οι οικείες υποχρεώσεις δημοσίευσης του ν. 3316/2005, ν. 3669/2008, του π.δ/τος 118/2007, του π.δ/τος 28/1980, καθώς και της με αριθμ. 11389/1993 (Β' 185) απόφασης του Υπουργού Εσωτερικών (Ε.Κ.Π.Ο.Τ.Α.).

III. ΕΝΑΡΞΗ ΙΣΧΥΟΣ ΑΡΘΡΩΝ ΜΕΡΟΥΣ Β΄

Σύμφωνα με το άρθρο 80 του ν. 5218/2025 η ισχύς των διατάξεών του αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ήτοι από τις 14/07/2025, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στις επιμέρους διατάξεις του και με την επιφύλαξη των παρ. 2 και 3 του ίδιου άρθρου.

Ειδικότερα:

α) η ισχύς των **άρθρων 11 έως 18 και 20** αρχίζει, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 80, από την **1η Οκτωβρίου 2025** ήτοι για τις διαδικασίες σύναψης σύμβασης που εκκινούν από 01/10/2025, σύμφωνα με τα άρθρα 61, 120, 290 και 330 του ν. 4412/2025 (ΒΙΒΛΙΟ Ι και ΙΙ του ν. 4412/2016)

β) η ισχύς του **άρθρου 19**, αρχίζει από τη δημοσίευση του νόμου στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ήτοι από τις **14/07/2025, ωστόσο, εφαρμόζεται**, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 3 του άρθρου 33 του ν. 5218/2025 **και σε διαδικασίες ανάθεσης σύμβασης που έχουν εκκινήσει πριν από την ως άνω ημερομηνία**, με την προϋπόθεση ότι, για αυτές, δεν έχει εκδοθεί και κοινοποιηθεί στους υποψήφιους αναδόχους ατομική διοικητική πράξη αξιολόγησης δικαιολογητικών συμμετοχής, προσφορών ή κατακύρωσης.

γ) η ισχύς των άρθρων **21 έως 30**, ελλείψει ειδικότερης ρύθμισης, αρχίζει από τη δημοσίευση του νόμου στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ήτοι από τις **14/07/2025, και**

γ) η ισχύς του άρθρου **31**, ελλείψει ειδικότερης ρύθμισης, αρχίζει, ομοίως, από τη δημοσίευση του νόμου στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ήτοι από τις **14/07/2025** και καταλαμβάνει διαδικασίες σύναψης σύμβασης που εκκινούν από αυτή την ημερομηνία.

Παραμένουμε στη διάθεσή σας για διευκρινίσεις.

Η Προέδρος

Ανδρονίκη Θεοτόκατου

Εσωτερική Διανομή:

1. Γραφείο Προέδρου
2. Γενική Διεύθυνση
4. Διεύθυνση Μελετών και Γνωμοδοτήσεων
5. Διεύθυνση Συντονισμού
6. Διεύθυνση Ελέγχου
7. Διεύθυνση Εθνικής Βάσης Δεδομένων Δημοσίων Συμβάσεων & Ηλεκτρονικής Υποστήριξης
8. Διεύθυνση Υποστήριξης Κλιμακίων και λοιπών Επιστημονικών Υπηρεσιών
9. Διεύθυνση Διοικητικής και Οικονομικής Υποστήριξης
10. Αυτοτελές Γραφείο Θεσσαλονίκης

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΠΟΔΕΚΤΩΝ

1. Προεδρία της Δημοκρατίας
2. Βουλή των Ελλήνων
3. Όλα τα Υπουργεία / Γενικές-Ειδικές Γραμματείες
(Γραφεία κ. Υπουργών, Αναπληρωτών Υπουργών, Υφυπουργών, Δ/νσεις Νομοθετικού έργου, Τμήματα Προμηθειών, προς περαιτέρω ενημέρωση και εποπτευομένων φορέων)
4. Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών:
Γραφείο Υπουργού κ. Κ. Χατζηδάκη (ministeroffice@minfin.gr)
5. Υπουργείο Εξωτερικών:
Γραφείο Υπουργού κ. Γ. Γεραπετρίτη (gyrpep@mfa.gr)
6. Υπουργείο Εθνικής Άμυνας:
Γραφείο Υπουργού κ. Ν. Δένδια (minister.secretary@mod.mil.gr)
7. Υπουργείο Εσωτερικών:
Γραφείο Υπουργού κ. Θ. Λιβάνιου (ypourgou@ypes.gr)
8. Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού:
Γραφείο Υπουργού κ. Κ. Πιερρακάκη (minister@minedu.gov.gr)
(προς περαιτέρω κοινοποίηση και στα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα: Πανεπιστήμια, Πολυτεχνεία, Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα και Ανώτατη Σχολή Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης)
9. Υπουργείο Υγείας:
Γραφείο Υπουργού κ. Α. Γεωργιάδη (minister@moh.gov.gr)
10. Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη:
Γραφείο Υπουργού κ. Μ. Χρυσοχόϊδη (minister@citizen-protection.gov.gr)
11. Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών:
Γραφείο Υπουργού κ. Χρ. Σταϊκούρα (gram-ypourgou@yme.gov.gr)
12. Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας:
Γραφείο Υπουργού κ. Θ. Σκυλακάκη (secmin@ypen.gr)
13. Υπουργείο Ανάπτυξης:
Γραφείο Υπουργού κ. Π. Θεοδωρικάκου (minister.sec@mnec.gr)
14. Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης:
Γραφείο Υπουργού κυρίας Ν. Κεραμέως (ypourgou_erg@yeka.gr)
15. Υπουργείο Δικαιοσύνης:
Γραφείο Υπουργού κ. Γ. Φλωρίδη (grammateia@justice.gov.gr)
16. Υπουργείο Πολιτισμού:
Γραφείο Υπουργού κυρίας Στ. Μενδώνη (minoff@culture.gr)
(προς περαιτέρω κοινοποίηση στις Εφορείες Αρχαιοτήτων)
17. Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου:
Γραφείο Υπουργού κ. Ν. Παναγιωτόπουλου (minister@migration.gov.gr)
18. Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας:
Γραφείο Υπουργού κυρίας Σ. Ζαχαράκη (info@sofiazacharaki.gr)
19. Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων:
Γραφείο Υπουργού κ. Κ. Τσιάρα (minister-mailbox@hq.minagric.gr)
20. Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής:
Γραφείο Υπουργού κ. Χρ. Στυλιανίδη (minister@yna.gov.gr & minister.office@yna.gov.gr)
21. Υπουργείο Τουρισμού:
Γραφείο Υπουργού κυρίας Ο. Κεφαλογιάννη (minister@mintour.gr)
22. Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης:
Γραφείο Υπουργού κ. Δ. Παπαστεργίου (sec@mindigital.gr)
23. Υπουργείο Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας:
Γραφείο Υπουργού κ. Β. Κικίλια (minister@civilprotection.gr)
24. Υπουργό Επικρατείας κ. Μ. Βορίδη (ypepikrateias@primeminister.gr)
25. Υπουργό Επικρατείας κ. Χρ.-Γ. Σκέρτσο (mincoord@primeminister.gr)
26. Υφυπουργό στον Πρωθυπουργό κ. Α. Κοντογεώργη (depminkontogeorgis@primeminister.gr)
27. Γενικό Γραμματέα Νομικών & Κοινοβουλευτικών Θεμάτων κας Χρ. Τσάκωνα (office@gslegal.gov.gr)
28. Γενική Γραμματεία Εμπορίου του Υπουργείου Ανάπτυξης (Γρ. Γενικού Γραμματέα (gen-sec@gge.gr))
29. Γενική Γραμματεία Υποδομών του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών (Γρ. Γενικού Γραμματέα ggy@yme.gov.gr)
30. Εθνική Κεντρική Αρχή Προμηθειών Υγείας (ΕΚΑΠΥ) (protokollo@ekapy.gov.gr),

(προς περαιτέρω κοινοποίηση και στις Υγειονομικές Περιφέρειες (ΥΠΕ), τα νοσοκομεία και τους εποπτευόμενους φορείς Υπουργείου Υγείας, Τμήματα Προμηθειών)

31. Όλες τις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις (Γραφεία κ. Γενικών Γραμματέων, Δ/νσεις Νομοθετικού, προς περαιτέρω κοινοποίηση και στους ΟΤΑ Α' και Β' βαθμού, Τμήματα / Γραφεία Προμηθειών, Τεχνικών Υπηρεσιών)

Αποκεντρωμένη Διοίκηση Αττικής

Αποκεντρωμένη Διοίκηση Θεσσαλίας-Στερεάς Ελλάδας

Αποκεντρωμένη Διοίκηση Ηπείρου – Δυτικής Μακεδονίας

Αποκεντρωμένη Διοίκηση Πελοποννήσου – Δυτικής Ελλάδας– Ιονίου

Αποκεντρωμένη Διοίκηση Αιγαίου

Αποκεντρωμένη Διοίκηση Κρήτης

Αποκεντρωμένη Διοίκηση Μακεδονίας–Θράκης

32. Ανεξάρτητες Αρχές (Γραφεία κ. Προέδρων/Διοικητών)

33. Κέντρο Διεθνούς και Ευρωπαϊκού Οικονομικού Δικαίου, Μονάδα Παρακολούθησης Διαγωνισμών και Συμβάσεων.